

לכה את עבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

גליון תקנ
ערש"ק פרשת נשא ה'תשע"ו

מדוע היו הנשיאים אמורים לנדב בסוף?

נזירות ופרישות מחמת רוממות וקדושה

ממזר ת"ח קודם לכה"ג עם הארץ

צעד אחר צעד במקום מהקצה אל הקצה

פתח דבר

בעזרה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת נשא, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את קונטרס 'לקראת שבת' (גליון תקנ), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כפי שנאמרו, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חבר מערכת, ולפעמים בעת העיבוד הושמט ריבוי השקו"ט בפרטי הענינים והרחבתם עם המקורות כפי שהם מופיעים במקורם [ובפרט, בנוגע ל"מדור "חידושי סוגיות", שמופיעים כאן רק עיקרי הדברים], ויש להיפך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו על-אתר או בתוכן העניינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה'", ונזכה לשמוע תורה חדשה, תורה חדשה מאתי תצא, עוד בשנה זו, שמיוחדת בזה שנצטוונו בה "הקהל את העם האנשים הנשים והטף למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלוקים, ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,

מכון אור החסידות

מכון אור החסידות Or Hachasidus
סניף ארץ הקודש Head Office
ת.ד. 2033 1469 President St. #BSMT
כפר חב"ד 6084000 Brooklyn, NY 11213
03-738-3734 United States
Likras@likras.org (718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי,
הרב מנחם מענדל דרוקמן, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטנוב, הרב מנחם
טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב יצחק נוב, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

נדפס באדיבות: The Print House
538 Johnson Ave. Brooklyn, NY 11237 • (718) 628-6700

אסקופה הנדרסת לכל מיני רע

תחלת הכל הוא להיות הד' אמות בשלימות (שהד' אמות' הפרטיים יעמדו במקומם מבלי לזוז ח"ו מהמים רבים של נהר 'העולם') ולא תפעול עליהם שום השפעה זרה ח"ו, והוא להכיר האמת הגמור בכל העניינים דענייני העולם שהעיקר הוא האלקות, ולזה באים על ידי ענייני התכונות המבוארים בדא"ח עד אשר בעזה"י רואים בכל דבר הצורה ונשמת הדבר.

הד' אמות של בן תורה וירא שמים . . הם עולם בפני עצמו מהד' אמות של 'אנשי העולם', והעבודה של בני תורה ביראת שמים . . הוא לפתוח חלונות בתי המדרשים שאור התורה והעבודה יאיר את חושך העולם המחשיך עיני בני אדם ומטמטם מוחותיהם ולבותיהם עם ההנחות שלהם הנקראים 'הנחות העולם', "כך צריך ללבוש, כך צריך להתגלח" ... שהרי צריכים להיות בעלי נימוס בנימוסי העולם... לילך אחרי המודה, והמודה היא לגלח את הזקן ולהסתיר את הטלית-קטן (אם ישנו) ולתחוב מטפחת צבועה בכיס הבגד על החזה.

כל זה הם מהדברים הגלויים, ומזה אפשר להבין ולשער מה שנעשה בהעניינים המכוסים והנסתרים, וכל החללים הללו (שביניהם תמימי לב רק נלכדו בפח הסביבה) של חללי הנחות העולם, שהיא אסקופה הנדרסת לכל מיני רע, תחלתם באונס הכרח הנהגת ונימוסי העולם וסופם ברצון.

וכמו שהתלוצץ החסיד ר' יעקב זלמן (המוכר ספרים) בנאומו ה'מגידות' שלו בסעודת שמח"ת תרס"ג - שהמליץ על אחד מבעלי הגאווה הגדולים בחידושי תורתו באמת והחזיק עצמו לעניו והושיבוהו בראש השלחן והתענג הבעל גאווה במאד - ה'על חטא שחטאתי לפניך באונס', שהכריחוני, 'וברצון' - שחפצתי בכך...

(אגרות קודש ח"ו ע' פד ואילך)

תוכן העניינים

ה. מקרא אני דורש

"מה ראו נשיאים להתנדב כאן בתהילה?"

מדוע לא רצה משה לקבל נדבת הנשיאים? / מדוע חשבו הנשיאים שמתוקף תפקידם עליהם לנדב בסוף? / ביאור בתפקידו של "נשיא" לדאוג לציבור לפני שדואג לעצמו

(נ"פ לקוטי שיחות חמ"ז עמ' 424 ואילך)

ח. פנינים עיונים וביאורים קצרים

י. יינה של תורה

נזירות מחמת רוממות

פרישות מיראת החטא או מחמת קדושה ורוממות / חינוכה של חנה - שיחוש קדושתו וידייר עצמו / שירגיש המחונך שראוי לפרוש מהבלי העולם

(נ"פ תורת מנחם חמ"ד עמ' 75 ואילך)

ז. פנינים דרוש ואגדה

ט. חידושי סוגיות

ממזר ת"ה קודם לכה"ג עם הארץ

יבאר דיש ב' ענינים במעלת "כתר תורה" על שאר דברים, ועפ"ז יסיק ב' מדרגות בענין קדימות תלמיד חכם

(נ"פ לקוטי שיחות חל"ג עמ' 42 ואילך)

יט. תורת חיים

"מעט מעט אגרשנו"

כ. מעשה רב

"ברוך תהי' מכל העמים"

כא. דרכי החסידות

ה'ע'י 'הנחות העולם'

דרכי החסידות

שיחות ומכתבים בעניני עבודת ה'
מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

מקרא אני דורש

ביאורים ופירושים בפשוטו של מקרא

"מה ראו נשיאים להתנדב כאן בתחילה?"

מדוע לא רצה משה לקבל נדבת הנשיאים? / מדוע חשבו הנשיאים שמתוקף תפקידם עליהם לנדב בסוף? / ביאור בתפקידו של "נשיא" לדאוג לציבור לפני שדואג לעצמו

בסוף פרשתנו מספר הכתוב אודות התנדבותם של נשיאי ישראל שהיתה "ביום כלות משה להקים את המשכן". בתחילה התנדבו "שש עגלות צב ושני עשר בקר" – ומשה נתנם אל הלויים שישאו בהם את המשכן, ולאחר מכן הקריבו את קרבנותיהם לחנוכת המזבח, וכפי שמפרט הכתוב בארוכה.

והנה, בנוגע לשני נדבות אלו שהתנדבו הנשיאים מדגיש רש"י שבתחילה לא רצה משה לקבלם מידם, שכן כתב לגבי העגלות והבקר: "שלא קיבל משה מידם עד שנאמר לו מפי המקום" (ו, א); ובהמשך הענין – לגבי הקרבנות שהביאו לחנוכת המזבח: "לא קיבל משה מידם עד שנאמר לו מפי הגבורה" (ו, ז).

ומצינו במפרשים שנתקשו (ראה משכיל לדוד. ועוד): מדוע באמת לא רצה משה לקבל את נדבות הנשיאים? וביארו לפי דרכם; ויש לומר בזה בדרך מחודשת, שבאמת רש"י עצמו נתכוון ליישב סברת משה, וזהו שהמשיך והביא – באותו דיבור שבו כתב "שלא קיבל משה מידם כו'" – וז"ל:

"אמר רבי נתן: מה ראו נשיאים להתנדב כאן בתחילה ובמלאכת המשכן לא התנדבו תחילה? לא כך אמרו הנשיאים: יתנדבו ציבור מה שיתנדבו, ומה שמחסרים אנו משלימים. כיון שראו שהשלימו ציבור את הכל, שנאמר 'והמלאכה היתה דיים', אמרו: מעתה מה עלינו לעשות, הביאו את אבני השוהם והמלוואים לאפוד ולחושן; לכך התנדבו כאן תחילה".

חללי 'הנחות העולם'

אסקופה הנדרסת לכל מיני רע, 'תחלתם באונס' – הכרח הנהגת ונימוסי העולם – 'וסופם ברצון'

הדרך לזכות ל'ילדים עם חיות'

אברכים החלו לשכוח מהיסודות העצמיים של החסידות, עד שסוחבים את החסידות שלא במקומה... וכמו כן בשבת קודש שיש לו שהות להתפלל באריכות, אומר לו הנפש הבהמית: אם תתפלל באריכות ובבית יש לאשה ידידות, והן יאמרו לה שבעלה הינו 'בטלן', אזי כדאי שיסיים מהר את התפילה ויבוא הביתה על מנת להסביר לבני משפחתו ולקרובם, ובפרט שהינו הרי יודע-ספר וילמד אותם פרשת השבוע.

אבל האמת אינה כן. עליו להתפלל, ולהתפלל עוד ועוד, ומה יהיה עם בני ביתו? – ה' יתברך יתן שבני ביתו יהיו כמו שצריך. בני חיי ומזונא רויחא – הרי הפירוש ב'בני חייא' הוא ילדים חיים, ילדים עם חיות. ואימת יש לילדים חיות, כאשר האבא נוהג כמו שעליו לנהוג. וכמאמר "עושה צדקה בכל עת זה הזן בניו ובנותיו כו'" (ראה כתובות ג, ב), וכמאמר רז"ל (חולין פד, ב) "לעולם יאכל אדם כו' פחות ממה שיש לו ויכבד לאשתו ובניו יותר ממה שיש לו" (יותר מלפי היכולת), שאין הפירוש בגשמיות, שיאכל לחם לבן או שחור – שהרי זה תלוי לפי ישועת השי"ת, והשי"ת יתן לכל אחד ואחד שיהיה לו מזוני רויחא – אלא הפירוש הוא שקאי על המשכה הרוחנית, אם יעשה כפי יכלתו, שידריכם כפי כחו, אזי יסייעו השי"ת ליתן חיות לבני ביתו יותר מכפי יכלתו.

ובהשקפה ראשונה נראה, שדברי רבי נתן הם ענין בפני עצמו (שבתחילה מדבר רש"י על משה שלא רצה לקבל, ואחר כך עובר להסביר את סברת הנשיאים שהביאו); אבל כד דייקת שפיר הרי שבכוונה הפמיכם רש"י זה לזה (ראה גם נחלת יעקב כאן) - כי על פי דברי רבי נתן מובנת גם סברת משה שלא רצה לקבל, וכדלקמן.

ב. ביאור הענין (וראה גם באר בשדה כאן):

לפום ריהטא כוונת רבי נתן פשוטה - שבמלאכת המשכן נהגו הנשיאים שלא כדבעי, ו"נתעצלו" (כלשון רש"י בפ' ויקהל לה, כו. עיי"ש) ובאו אחרונים, ולכן עתה "תיקנו" הנהגתם ובאו ראשונים להתנדב לחנוכת המשכן.

אך מאריכות לשונו משמע שיש כאן תוכן עמוק יותר. ואדרבה, מהקושיא שבה פותח רבי נתן: "מה ראו הנשיאים להתנדב כאן בתחילה ובמלאכת המשכן לא התנדבו תחילה" - משמע להיפך, שבמלאכת המשכן נהגו הנשיאים באופן הנכון והמובן, ולכן כאן (בחנוכת המשכן) מתעוררת קושיא: "מה ראו הנשיאים" לשנות מ"מנהגם הטוב" ולהתנדב תחילה?! ...!

וההסברה בזה:

"נשיא" נדרש לכל לראש לדאוג (לא לעצמו, אלא) לציבור, צאן מרעיתו, שהם יעשו את המוטל עליהם, ורק לאחר מכן יכול הנשיא לחשוב על עניניו הפרטיים.

וכפי שמצינו לגבי משה רבינו, נשיא כל ישראל, שפירש רש"י על הפסוק (יתרו יט, יד) "וירד משה מן ההר אל העם" - "מלמד שלא היה משה פונה לעסקיו, אלא מן ההר אל העם". והחידוש בזה הוא, שמשה לא היה פונה אפילו ל"עסקיו" הרוחניים, אלא לכל לראש דאג לבני ישראל, שהם יעשו את המוטל עליהם, ורק אחר כך חשב על ה"עסקים" הרוחניים שבינו ובין הקב"ה.

ועל דרך זה בנידון דידן: הנשיאים צריכים לדאוג ש"יתנדבו ציבור מה שיתנדבו" - שבני ישראל יביאו את נדבותיהם הם. וזהו שבמלאכת המשכן לא הזדרזו הנשיאים להביא את נדבתם, כי חשבו שלפני שידאגו על נדבתם הפרטית עליהם לדאוג תחילה שבני ישראל יתנדבו למשכן כפי מה שהם יכולים, ורק לאחר שבני ישראל הביאו את כל נדבותיהם - אז חשבו הנשיאים על ההשתתפות שלהם הפרטית.

ג. וזהו איפוא תוכן הקושיא - "מה ראו הנשיאים להתנדב כאן בתחילה": כיון שבמלאכת המשכן דאגו הנשיאים קודם כל לזכות של הציבור, של בני ישראל, ורק אחר כך חשבו על נדבתם הפרטית - שכך צריך להתנהג נשיא בישראל, לחשוב קודם כל על טובת הציבור - מדוע כאן בחנוכת המשכן שינו את הסדר ו"קפצו בראש" להתנדב ראשונים?! ...!

ואהבתו. הנה אל יפול לבו על זה חס ושלום, וכמבואר בתניא ובכמה מקומות בתורת החסידות, אשר הנ"ל בא במלחמת היצר, שלפעמים זה קם וזה נופל, ולפעמים כו' וכו'.

וכמו שבכבוש ארץ ישראל בפעם הראשונה הי' הסדר מעט מעט אגרשנו, הנה כן הוא בחיי כל אחד ואחד מישראל בכבוש ארץ ישראל הרוחנית בחלקו הנופל לגורלו, שאין הכבוש נעשה בבת אחת אלא מעט מעט, ועל ידי יגיעה שדוקא באופן כזה, כהודעת רבותינו ז"ל, יגיעת - ומצאת.

והוא הדין לענין ההתרכזות, שכדרך בני אדם המצב הולך לטוב צעד אחר צעד ולא מן הקצה אל הקצה (לבד במקרים יוצאים מן הכלל), נכון יהי' לבו בטוח בהיוצר יחד לבס, אשר ברצונו של העובד הדבר תלוי, ואף אם לפעמים רואים נסיגה לאחור, צריכה הנסיגה לעורר כחות נוספים ואומץ נוסף, ולא ח"ו נפילת הרוח.

וזהו הדרך לנצחון סופי במלחמה זו.

(אגרות קודש הי"א עמ' פב)

"ברוך תהי' מכל העמים"

סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר:

פעם נסע כ"ק אדמו"ר מהר"ש יחד עם ר' ישע'י ברלין (שהי' קרוב - אחיין - של אדמו"ר מהר"ש) דרך העיירה "אחרעמאזוא" הסמוכה לליובאוויטש.

יצאו כפי תושבי העיירה יחד עם ה"פטאראסטא" (כך נקרא ברוסית "ראש העיר") לקבלו עם להם ומים, וכשעברה מרכבתו של אדמו"ר מהר"ש - נפלו על ברכיהם והשתחוו לו!

אמר ר' ישע'י לאדמו"ר מהר"ש: הנני רואה שגם גויים מכירים גודל מעלתו של יהודי, ובפרט של הרבי!

השיב לו אדמו"ר מהר"ש: פעמאח!... מה אתה חושב? וכי על מי נאמר "ברוך תהי' מכל העמים"?!... (ראה תורת מנחם - רשימת היומן סוף עמ' רב ואילך. ושי"ג).

חסידים מספרים סיפור זה בתור צחות הלשון, אך לאמיתו של דבר הרי זה מפורש להדיא בירושלמי: "אם בירכך גוי, ענה אחריו אמן, דכתיב ברוך תהי' מכל העמים" (ירושלמי ברכות ספ"ח. ושי"ג). והיינו, שפירוש כתוב זה הוא שהברכה היא מהעמים, שהם יברכו את ישראל.

(ע"פ תורת מנחם המ"ז עמ' 261 ואילך)

וע"ז בא התירון, שכיון שבמלאכת המשכן ראו הנשיאים ש"השלימו ציבור את הכל" ולא נשאר בידם מה לעשות בזה (ובאמת שיש בזה אריכות דברים, ועוד חזון למועד בעד"ה) – הבינו שזה שהם המתינו עד סוף נדבות בני ישראל, לא התקבל לרצון אצל הקב"ה, כי היתה מעורבת בזה גם תנועה של "עצלות", וכדי לתקן זאת "התנדבו בחנוכת המזבח בתחילה".

כי אף שאמנם נכון הדבר שאין לנשיא להזדרז בענין זכותו הפרטית ועליו לדאוג לזכויות של הציבור, הרי כאשר עוסקים בענין הקמת המשכן, שבא לכפר על חטא העגל וכו', נדרשת זריזות, כדי שהמשכן יוקם בהקדם הכי אפשרי.

כלומר:

בדרך כלל, צודקת מחשבת הנשיאים ש"יתנדבו ציבור מה שיתנדבו ומה שמחסרין אנו משלימין" – היינו, שהנשיא אינו צריך להזדרז לזכות בעצמו, אלא עליו לדאוג לכך שבני ישראל יזכו;

אך בעניננו שונה הדבר, משום שמדובר בענין של השראת השכינה במשכן, שבענין זה נדרשת זריזות מיוחדת, וזריזות זו "דוחה" את סדר ההנהגה הרגיל. ולכן זה שהמתינו בנדבתם, עד ש"השלימו ציבור את הכל" ולא נשאר להם מה לעשות, נחשב להם לפגם וחסרון.

ד. ומעתה תתבאר סברת משה רבינו, שבתחילה לא רצה לקבל מידי הנשיאים את נדבתם (ורק אחר כך נצטווה מפי הגבורה לקבלה):

נדבת הנשיאים באה ביום א' ניסן, לאחר "כחות משה להקים את המשכן". ומעתה, סבר משה, כיון שנסתיימה מלאכת המשכן וכבר באה השראת השכינה – שוב אין צורך כל כך בענין הזריזות [שהיתה נדרשת, לפי סברת משה, דוקא במלאכת המשכן], וממילא צריכה הנהגת הנשיאים להיות באופן שהם ידאגו בעיקר לכלל ישראל ולא יבואו ראשונים להתנדב בעצמם. אין זה סדר מתאים לנשיא, שהוא באו "קופץ" ראשון!

אולם בפועל נצטווה לקבל מידם, כיון שבאמת (לא רק במלאכת המשכן, אלא) גם חנוכת המשכן והמזבח היא ענין כללי ויסודי שיש לעשותו בזריזות ובהקדם, ולכן הנהגת הנשיאים להזדרז ולהתנדב תחילה – ולא להמתין ולזכות את הציבור – נכונה היא (אף שבענינים אחרים אין זה הסדר הראוי לנשיא).

תורת היים

מכתבי עצות והדרכות בעבודת השי"ת
בחיי היום יום

"מעט מעט אגרשנו"

צעד אחר צעד – הצלחה ברוחניות ובמילא גם בגשמיות

...כל התעוררות בתחלתה – רובה אור, ובמילא עומדים בהתפעלות ובחיות בגלוי. אבל תכליתה – שתפעול במעשה בפועל, ומדי יום ביומו, היינו "להלביש האור בכלים", ולכן מוכרח שתתעלם ההתפעלות, ולא יורגש כל כך החיות, כי אם העשי' בפועל. וזהו – התכלית. ואל ישמע לפיתוי היצר הרע שהנ"ל צריך להביאו לעצבות, ח"ו. כי אם לעבוד עבודה מסודרת, אורות בכלים מרובים דוקא. והסדר בקדושה הוא "מעט מעט אגרשנו", הן בלימוד התורה הן בקיום המצות (ומהם – אהבת ישראל), ולא בפעם אחת או בקפיצה [מלבד במקרים מיוחדים].

ולכל זה מוכרח – גוף בריא, ולכן צריך להתנהג באופן המתאים לזה בעניני אכילה, שתי', שינה וכו'.

וכלשון התניא פ"ז [האוכל בשרא שמינא דתורא כו' להרחיב דעתו לה' ולתורתו כו' כעולה וכקרבן"]. וכיון שהתורה נתנה רשות לרופא – הרי כשיש איזה ספק בזה, או איזה מיחוש – צריך לשאלו ולעשות כהוראתו. וכשהולכים בכל הנ"ל צעד אחר צעד – מצליחים ברוחניות, ובמילא גם בגשמיות.

וציונו השי"ת על השמחה בכל זה, ורואים במוחש, שכל דבר הנעשה בשמחה – הוא נעשה בשלימות ובהידור יותר. ומועיל לבריאות בגשמיות ורוחניות...

(אגרות קודש ח"א עמ' קפב)

צעד אחר צעד ולא מן הקצה אל הקצה

...ובמה שכותב אשר מרגיש הוא שינויים במצב רוחו בהנוגע לעבודת השי"ת

נזירות בגוים

דבר אל בני ישראל גו' איש גו' כי יפלא
לנדר נדר נזיר

הגוים אין להם נזירות... דתנו רבנן דבר אל בני ישראל
ולא לעובדי כוכבים
(ו, ב. נזיר סא, ב.)

לכאורה תמוה, למה נצרך כתוב למעט נכרים
מן הנזירות, דמהיכי תיתי שיהי' להם דין נזירות,
הרי אין בהם כל דיני נדרים?

ויובן זה בהקדם מה שמצינו בכתוב קודם
מ"ת גדר של שבועה ונדר, כמו שבועת אבימלך,
דלכאורה צ"ע מאיזה טעם נתחייב לקיים
שבועתו, והרי אין דין שבועה בכלל ז' מצות בני
נח?

ונראה לומר ע"פ מ"ש החזקוני (נח ז, כא)
בטעם ש"נענשו דור המבול מאחר שלא נצטוו
מצות... יש לומר יש כמה מצוות שחייבים בני
אדם לשמרן מכח סברת הדעת אע"פ שלא נצטוו
כו". ועפ"ז יש לומר, שגם קיום התחייבות
בדיבור נכלל בדברים שחייבים בהם "מכח סברת
הדעת", אף שאינו בכלל ז' מצוות ב"נ. כי שמירת
מוצא שפתיו ה"ז הנהגה המחוייבת "מכח סברת
הדעת".

ולפי זה, בנדו"ד, יש פתח לומר שאף שאין
בעכו"ם דיני נדרים, מ"מ אם קבלו עליהם נזירות
יתחייבו להיות פרושים מן היין וכו' "מכח סברת
הדעת". וזהו שצריכים למעט העכו"ם מדין
נזירות, ללמדנו שאם אמר "הריני נזיר לא חל
עליו דין נזיר כלל, כיון שנתמעט מדין נזירות
התורה, וה"ז כמי שנשבע על דבר שא"א לו
לקיים שאין כאן שבועה, ובמילא מותר לשתות
יין ובתגלחת (וראה במקור הדברים שלפי זה יוצא
שבאופנים מסויימים כן יתחייב הגוי לפרוש מן היין וכיו"ב,
וכיו"ב, ע"ש).

(ע"פ לקוטי שיהות הלי"ח ע"ב 26 ואילך)

מלאכה המוסיפה בשבת

כיום השביעי נשיא לפני אפרים
(ו, מה)

איתא במדרש "אמר הקב"ה, יוסף אתה שמרת
את השבת עד שלא ניתנה, חייך שאני משלם
לכן בנך שיהא מקריב קרבנות בשבת מה שאין
יחיד מקריב ועלי לקבל קרבנו ברצון" (מדרש רבה
פרשתנו פ"ד, ב.).

ולכאורה תמוה ביותר, איך הוי השכר על
שמירת שבת של יוסף פעולה שבדרך כלל היא
חילול שבת?

ויש לומר הביאור בזה (ראה במקור הדברים, שם
נתבארו הדברים באריכות ובתוספת מראי מקומות):

כאשר התורה דוחה איסורים מסויימים
מפני השבת, מצינו כמה אופנים בהיתר זה.
יש שלומדים שהשבת "דחוייה" היא. והיינו,
שהאיסור מלאכה עדיין קיים, ורק ש"נדחה" מפני
ענין אחר. ויש שלומדים שהשבת "הותרה".
והיינו, שהאיסור מלאכה לא קיים, כי אם הותר
לגמרי מפני ענין האחר. אך גם ב"הותרה" לא
אמרינן שהיתר המלאכה הוא דין ב"שבת", אלא
שהוא דין בדבר המתיר, שמצד גודל חשיבות
הדבר המתיר, הרי זה דוחה את השבת, עד
שהותר האיסור לגמרי.

אך מצינו גם עוד אופן, שישנם דברים
ששמירת שבת מחייבת להתירם ועשייתם
מוסיפה בקדושת השבת, וע"ד לשון האור החיים
הקדוש (תשא לא, יג) בנוגע לזה שפיקוח נפש
דוחה שבת ש"אין זה קרוי חילול אדרבה זה קרוי
שמירת שבת" - שכאשר עושים מלאכה מפני
פיקוח נפש יש בזה משום קיום שמירת שבת.

ועל פי זה יש לומר, שזה מה שמשמענו
המדרש, שכאשר הקריב נשיא אפרים קרבנו
ביום השבת, לא רק שנדחה איסור ההקרה מפני
השבת או הותרה, אלא שכשכר על שמירת שבת
של יוסף הקריב בן בנו קרבן בשבת, ובוהו הוסיף
בשמירת שבת. וק"ל.

(ע"פ לקוטי שיהות חכ"ג ע"ב 42 ואילך)

לקראת שבת

מדבר בקהת וגרשון אע"פ שגרשון בכור
ומצינו שבכל מקום חלק הכתוב כבוד
לבכור, לפי שהי' קהת טוען הארון ששם
התורה הקדימו הכתוב לגרשון [במנין
שבסוף פ' במדבר] כו". והנה לפי פשוטו
(עיי' בפ"י מהר"ו) הובא כאן הדרש הראשון
בפירוש הפסוק "יקרה היא מפנינים" רק
אגב הדרש השני (שהכתוב "מדבר בקהת
וגרשון"), אבל מ"מ, כיון שדרש זה הובא
כאן על הפסוק דפרשתנו, ומה גם שדרש
זה הובא כאן בתור פירוש ראשון (לפני
הפירוש ש"מדבר בקהת וגרשון"), מסתבר
לומר שגם דרש זה נוגע להבנת גדר מעלת
התורה המרומזת בפרשתנו (כדרש השני).

ולמהמבואר לעיל יובן היטב החילוק
בין שתי הדרשות שבמדרש. דלפירוש
הא' שבמדרש, קאי הך קרא על שלימות
הרוממות שבתורה, שאין כערכה כלל
בשום דבר בעולם [נדו"ק שרק בפירוש
זה נזכר גם המשך הכתוב ד"יקרה היא
מפנינים" - "כל חפצין לא ישוו בה"],
וזהו מה שאומר בסיום הענין "אם הי'
ממזר ת"ח קודם לכה"ג עם הארץ שנאמר
יקרה היא מפנינים... אפילו מזה שהוא
נכנס לפני ולפנים", כנ"ל דבענין זה נרמזה
המעלה המיוחדת רק לתורה כו'. משא"כ
לפירוש השני שבמדרש, קאי פסוק זה רק
על אופן הא' הנ"ל ב"רוממות" דתורה,
דגם כשאין לימוד התורה של האדם
בתכלית השלימות (עד שיהי' בגדר "מאן
מלכי רבנן"), מ"מ, עצם הענין שאדם
לומד תורה פועל בו רוממות יתירה על
שאר כל סוגי רוממות שבעולם. וזהו

יינה של תורה

ביאורים בעניני הפרשה על דרך החסידות

נזירות מחמת רוממות

פרישות מיראת החטא או מחמת קדושה ורוממות / חינוכה של חנה - שיחוש קדושתו וידיר עצמו / שירגיש המחונך שראוי לפרוש מהבלי העולם

פְּרָטִי דיני אדם המדיר עצמו בנזירות נתבארו בפרשתנו, והנה, טרם לידת שמואל הנביא נדרה חנה (שמואל-א, יא) "ונתתיו לה' כל ימי חייו ומורה לא יעלה על ראשו" - שלא יגזוז שיערו, ואיתא בסוף מסכת נזיר אשר "נזיר היה שמואל כדברי ר' נהוראי".

והיינו שמחדש ר' נהוראי אשר דין נזירות ממש הייתה לו לשמואל, ולא רק נדר שנדרה אמו שלא לגזוז שיערו.

ונתקשו בזה המפרשים במאוד (ראה רד"ק עה"פ. ועוד), הלא הלכה פסוקה היא (נזיר כח, ב) "האיש מדיר את בנו בנזיר, ואין האישה מדרת את בנה בנזיר", ואם כן, כיצד הדירה חנה את שמואל בנזירות?

ומתירוץ וביורור הדברים, תצא ותימצא הוראה נפלאה בעבודת הקודש של חינוך הילדים והשפעה על הזולת, לקרבם לתורה ולהאחיבה עליהם.

פרישות מיראת החטא או מחמת קדושה ורוממות

שתי דרכים כלליות ישנן בעבודת הבורא ית"ש:

פרישות:

יש והאדם משמר את עצמו מכל סרך ובדל של איסור, ומשום כך פורש גם מדברים

מעלה גם על מי שאינו עם הארץ ממש]. וזהו שענין זה מודגש דוקא ביחס לכניסת כה"ג לקה"ק, "ממזר ת"ח קודם לכהן גדול עם הארץ שנאמר יקרה היא מפנינים, מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים", היינו שיש מעלה בלימוד התורה על כניסת כה"ג לפני ולפנים, דאע"פ שזהו המקום הכי מקודש בעולם, ששם היא השראת השכינה, ובמילא מובן שזהו האופן הכי קרוב שאדם יכול להתקרב אל הקב"ה, מ"מ, אין זה בערך ללימוד התורה, כי הכניסה לפני ולפנים היא רק כעבד או שר הנכנס אל המלך וקרוב אל המלך, אבל ע"י לימוד התורה בביטול הרי לומד התורה הוא בגדר "מלך" עצמו, "מאן מלכי רבנן", כנ"ל [ועוד יש לומר, שזה מודגש גם בפרט זה ש"ממזר ת"ח קודם לכה"ג עם הארץ", כי רק מצד העילוי שלא בערך הנפעל על ידי התורה, הרי גם גברא שהוא מהירודים ביותר שבעשרה יוחסין שנמנו רפ"ד דקידושין, שעליו נאמר "לא יבא בקהל" - עודנו יכול להיות למעלה מכהן גדול (ע"ה) הנכנס לפני ולפנים].

ומענתה שפיר מה שלא הביא הרמב"ם הא דממזר ת"ח קודם גבי דיני קדימה שהזכיר הש"ס בהוריות שם (שהביא הרמב"ם בהל' מת"ע כנ"ל), כי בהבאת לשון "קודם" כאן אין כוונתו קדימה בדין אלא לענין דין כבוד וחשיבות (היינו "קודם" במדריגה. ובאמת יש גורסין ברמב"ם כאן "חשוב" ולא "קודם").

ונראה למצוא מקור לדבר, דהנה בירוש' (הוריות פ"ג ה"ה) איתא אהך משנה דהוריות דתלמיד חכם קודם לכה"ג: סברין מימר ליפדות ולהחיות ולכסות

הא לישיבה לא [מעיקרא סברוה דדוקא לענין ליפדות ולכסות ולהחיות, כדאיירי במתני', בהא הוא דאמרו דממזר ת"ח קודם, הא לישיבה לא - לענין לישיב בראש ולהקדימו בכניסה ויציאה כו', פני משה], א"ר אבון אף לישיבה, ומה טעמא יקרה היא מפנינים ואפילו מזה שהוא נכנס לפני ולפנים [יקרה היא מפנינים משמע בכל מיני חשיבות השייכין ליקר ותפארת חשובה היא וקודמת, ואפי' מכה"ג זה שנכנס לפני ולפנים, פני משה]. ע"כ. ואין מובן כ"כ גוף הסברא שבהו"א לחלק בין הדברים ומה נתחדש במסקנא. ולפי דברינו י"ל דבהו"א קסבר דבאמת אין זה שיש בת"ח גופא קדושה גדולה יותר מהכה"ג, ועל כן הקדימה היא רק בענינים הנצרכים כדי שלא יאבד התועלת שישנו ע"י הת"ח לרבים, היינו בשביל התורה שבו, אבל לא שהוא עצמו קדוש וחשוב יותר, ולכן בענין הישיבה וכבוד סברין למימר שהכה"ג הוא תחילה, כי קדושתו גדולה, וקמ"ל "אף לישיבה", כי קדושת התורה שגדולה מכהן גדול היא באופן שהיא נעשית כל מציאותו של הת"ח עד שהוא עצמו נעשה כ"מלך" עצמו ומקבל חשיבות גדולה יותר.

ועפכ"ז יש לבאר בדרשת הש"ס זו, כמו שהובאה במדרש בפרשתנו, דהכי איתא במדרש רבה ריש פרשתנו: "נשא את ראש בני גרשון וגו' הה"ד יקרה היא מפנינים וכל חפציק לא ישוו בה . . חכם קודם למלך ישראל כו' [והוא מירוש' שם, כמו שציין במת"כ] . . אם הי' ממזר ת"ח קודם לכה"ג עם הארץ שנאמר יקרה היא מפנינים . . אפילו מזה שהוא נכנס לפני ולפנים, דבר אחר יקרה היא מפנינים

המותרים, וכל מעייניו הם איך לפעול שלא יכשל בדבר איסור, ובדרך זו מצליח להישמר שלא לעבור ח"ו על רצונו ית', וכמובא בספרי מוסר (ראה בחובת הלכות שער התשובה פ"ה. ועוד) שמקצת החסידים היו פורשים צ"ט "שערים" מדברים המותרים, בכדי שלא להיכשל ב"שער" אחד מדברים האסורים.

ומקור הדבר בציווי חז"ל (אבות א, א) "עשו סייג לתורה" – שיש להוסיף ולאסור עוד דברים בכדי לא להיכשל ח"ו, וכפי שדרשו על הפסוק "ושמרתם את משמרתתי" – "עשו משמרת למשמרתתי" (מו"ק ה, א. ושי"ג), שאף דברים שהתירה תורה, יש מקום לאוסרם בכדי להוסיף עוד "משמרת" וביטחון לשמירת המצוות.

ופרישות וסייגים אלו מצילים את האדם מחטא ועוון רח"ל.

קדושה:

אך הדרך הקלה והנעימה יותר, היא כאשר הסיבה לנזירות ופרישות מדברים המותרים נובעת מקדושה, דכאשר האדם חש בנפשו פנימה שהוא "קדוש", הרי בדרך ממילא הוא פורש מעניינים מסוימים משום שאין זה "מתאים" אשר אדם קדוש כמותו יתעסק בדברים מעין אלו.

וכמובא בסה"ק (ראה ספר השיחות (לאדמו"ר מוהרי"צ) קיץ ה'ש"ת עמ' 140) אשר עבודת האדם כולה יכולה להיות מיוסדת על כך שמתבונן שדבר פלוני "מתאים" ליהודי לעשותו, ואילו דבר אחר "אינו מתאים" שיעשהו בן אברהם יצחק ויעקב, כי כאשר היהודי מרגיש היטב מעלתו אשר שורש מחצבתו גבוה מאוד נעלה מאבות אבותיו שהיו עובדי ה', ועד לאבות הקדושים, הנה מרגיש הוא אשר מוכרח להתנהג בהנהגה ה"מתאימה" לצור מחצבתו.

וכשם שמחפש אחר הנהגה ש"מתאימה" למעלתו, הרי הוא פורש ונבדל מדברים האסורים, ולא משום שירא ומפחד מלהיכשל בהם, אלא שמרגיש שאין זה "מתאים" שבן אברהם יצחק ויעקב יתנהג כן: אין זה "מתאים" שיהודי ידבר לשון הרע, אין זה "מתאים" שאדם קדוש יסיג גבול רעהו, ואין זה "מתאים" לבן האבות הקדושים להיות בעל גאוה, וכן על זה הדרך בדברים האסורים, או בדברים המותרים שאינם ראויים ו"מתאימים" ליהודי קדוש.

וזהו הדרך השנית להישמר ולפרוש מדברים האסורים – שהאדם נמצא במצב ובהרגשה של "קדוש יהיה", וחש שאין זה "מתאים" להיגרר ברדיפה אחר הבלי העולם.

וענין זה מצינו בניזיר, אשר מפריש עצמו משתיית יין ותספורת השיער, וגודר ומרחיק נפשו מטומאת מת. אבל התורה מקדימה לציווי הפרישות – "קדוש יהיה" (פרשתנו ו, ה), והיינו, שהסיבה לפרישות הנזיר הוא מצד זה שמצוי בדרגא מרוממת ונעלית, והרי הוא קדוש ומובדל משאר האנשים סביבותיו.

אבדה ולהחיות וכו' (בהמשך למובא במשנה הקודמת עיי"ש), דעלה קאמר דכהן קודם ללוי לוי לישראל כו' אימתי בזמן שכולם שווים אבל אם הי' ממזר ת"ח וכה"ג ע"ה ממזר ת"ח קודם. וברמב"ם לא פירש כאן קדימה זו באיזה דין אמורה (כי עצם דין קדימה זו פירש בהל' מתנות עניים ספ"ח), הרי דלא בא כאן לומר בזה שום הלכה כ"א רק ראי' וחזוק להלכה הקודמת. אבל מזה שהפרידו בהלכה בפ"ע נראה יותר שבא להשמיענו במאמר זה גם ענין והלכה בפ"ע, וצ"ע א"כ אמאי לא טרח לומר הדין שלגביו נאמרה קדימה זו.

והנראה בכ"ז, די"ל ש"כתר תורה" כאן משמעו עילוי ורוממות שיש בתורה (ועיי"ע לקו"ש חכ"ח ע' 9-108 גבי "כתר תורה" הנזכר בכ"מ בש"ס וברמב"ם), היינו ה"רוממות" שהתורה פועלת באדם הלומד תורה, כדברי ר' יוסף בנוגע למ"ת (פסחים סח:): "אי לא האי יומא דקא גרים (שלמדתי תורה ונתרוממתי, רש"י), כמה יוסף איכא בשוקא". ובזה יש ב' אופנים ומדריגות. (א) התעסקות בדבר נעלה פועלת "רוממות" באדם, אלא שלהיות שהתורה היא "יקרה" . מפנינים, למעלה משאר הדברים הנעלים, לכן ה"רוממות" שעל ידי התורה היא ביתר חוזק וכח מבשאר עניני "רוממות". ולפי זה "כתר תורה" הוא באותו סוג וגדר של שאר ה"כתרים" ובאותו ענין של רוממות, אלא שבתורה רוממות זו היא במידה יתירה מבשאר דברים. (ב) יש מעלה וסוג מלוכה ורוממות המיוחד רק לתורה יותר מסתם התעסקות בדבר נעלה, ד"כתר תורה" פועל "רוממות" שאין בערכה כלל בעולם, והיינו, כמ"ש "ואשים דברי בפיך", שדברי

וי"ש לומר, שזהו תוכן החילוק בין שתי ההלכות ברמב"ם כאן. דבהלכה הא' מדבר בפעולת עסק התורה באדם במדרגה הא', שהיא בדומה לפעולת שאר דברים נעלים, שבאופן זה הרי כתר תורה הוא באותו סוג דכתר כהונה וכתר מלכות (שהמלך וכהן גדול מובדלים ונעלים משאר העם), עד שאפשרי קס"ד שאותם הכתרים גדולים מכתר תורה, וצריכים להודיע שכתר תורה גדול משניהם והרוממות שע"י התורה היא למעלה מכהונה ומלכות.

משא"כ בהלכה הב' במעלת ממזר ת"ח על כה"ג ע"ה מדובר באופן השני ב"כתר תורה", שהוא סוג אחר לגמרי, ולא מאותו הסוג דכתר כהונה וכתר מלכות [ובפרט ע"פ פ"י הבאר שבע הוריות שם ד"ה וכהן גדול עם הארץ (הובא בש"ך יו"ד סרמ"ו סק"ד. סני"א סקט"ו) דלאו דוקא כהן עם הארץ ממש, אלא שאינו שוה בחכמה לישראל (וראה שו"ת כנסת יחזקאל אר"ח ס"ז), ומוכח דהא דממזר ת"ח מדובר במדריגה נעלית ביותר בתורה, שיש בה

חינוכה של חנה – שיחוש קדושתו וידיר עצמו

ומעתה מובן היאך פעלה חנה שיהא שמואל בנה נזיר:

אכן אין בכוחה של חנה להדיר בנה בנזירות, אבל בכוחה לפעול שיעשה שמואל את עצמו מרצונו לנזיר, דמקטנותו של שמואל, הייתה חנה מספרת ושונה כיצד כמה וכמה שנים "ולחנה אין ילדים", ונוסף על זה "וכיעסתה צרתה גם כעס", ולידתו של שמואל הייתה כרוכה בכך שהתפללה לפני ה', ונדרה אשר "אם . . . נתת לאמתך זרע אנשים – ונתתיו לה' כל ימי חייו", ואם כן כל מציאותו היא שהינו קדוש מרחם אמו (שמואל-א א, ב-יא).

וכאשר היא מצידה התנהגה עמו בהנהגות הנזירות ד"ומורה לא יעלה על ראשו" ושאר דיני נזירות, אך עניינים אלו לא נבעו מהפרשת ויראת האיסור, כי אם מצד ההרגש ש"קדוש" אין "מתאים" לו לשנות יין ולגוזז שער, הרי משהגדיל שמואל, והיה "ספוג" בידיעת אופן לידתו ונדר אמו וקדושתו המיוחדת, היה ברור אצלו שיש לו להתנהג בנזירות, ומשהגיע לגיל שיכול לידור בו – נעשה נזיר למפרע מרצונו הוא!

[וראה בלקוטי שיחות ח"ח עמ' 63 ואילך – פרטי הביאור בסוגיא ד"נזיר היה שמואל" באריכות, וכאן הובא רק מה שיש ללמוד מזה להנהגת האדם בעבודתו].

שירגיש המחונך שראוי לפרוש מהבלי העולם

ויש ללמוד מכך הוראה בעבודת חינוך הבנים והבנות:

ישנה אפשרות לחנך את הילדים בדרך של "שמע בני מוסר אביך", שמחנכו בתוקף ומצווהו עשה כך וכך מפני שכן היא "הלכה למשה מסיני", וממילא אין לך לשאול שום קושיות ו"ורמינהו", ואיני צריך ליתן לך טעם והסברה.

אך מאידך ישנה דרך של "תורת אמך" – היא דרכה של חנה אם שמואל, שמספרת האם לבנה על צור מחצבתו, ואשר מאז שבחר הקב"ה בישראל הרי הם עם קדוש, וממילא מתאים להתנהג באופן של "ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה", שיהודי מצד קדושתו אין לו להתנהג כגויי הארץ, ובאופן זה, אין צריך להטיל זאת עליו כחיוב וכהכרח, שהרי הילד מפנים ומרגיש בעצמו אשר "מתאים" להתנהג באופן נעלה, כי "קדוש" – "מתאים" לו להתנהג בהנהגה ישרה ומרוממת.

ואמנם, שתי דרכים אלו הן דרכים נכונות, יש זמנים ומצבים שנדרש בהם התוקף של "מוסר אביך", ויש עיתים שמתאימה יותר ההנהגה של "תורת אמך".

ומעין זה, כאשר מנסים לקרב יהודי לעניין של תורה ומצוותיה, יכול הוא לטעון: הלא חי אני בעולם גדול, בין אנשים אחרים, וזקוק אני ל"הליכות עולם" ומנהגי העולם, ועד שהתורה עצמה מתחשבת ב"מנהג התגרין", ואם כן, כיצד זה דורשים ממני את

הידושי סוגיות

עיון ופולפול בסוגיות הפרשה

ממזר ת"ח קודם לכה"ג עם הארץ

יבאר די ש ב' עניינים במעלת "כתר תורה" על שאר דברים, ועפ"ז יסיק ב' מדרגות בענין קדימות תלמיד חכם

כתב הרמב"ם ברפ"ג מהל' ת"ת, וז"ל: "בשלשה כתרים נכתרו ישראל כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, כתר כהונה זכה בו אהרן כו' כתר מלכות זכה בו דוד כו' כתר תורה הרי מונח ועומד ומוכן לכל ישראל כו' שמא תאמר שאותם הכתרים גדולים מכתר תורה הרי הוא אומר בי מלכים ימלוכו ורוזנים יחוקקו צדק בי שרים ישורו הא למדת שכתר תורה גדול משניהם" (ועיי' בכהנ"ל יומא עב: ספרי קרח יח, כ. וכמה מהדברים מקורם בכמה מקומות במדרשי חז"ל ואכ"מ), ובהלכה הבאה ממשיך "אמר חכמים ממזר ת"ח קודם לכהן גדול עם הארץ שנאמר יקרה היא מפנינים, מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים". ומקורו בש"ס הוריות יג ע"א.

וי"ל ע אמאי חילק והפריד הרמב"ם הא דאמרו חכמים ממזר ת"ח קודם כו' בהלכה בפני עצמה (כ"ה בגירסא שלפנינו, וראה בהוצאת ירושלים תשכ"ד גירסאות שונות בזה), כידוע דחלוקת ההלכות ברמב"ם היא בדיוק גדול (ויש מזה אף נפקותות בהלכה – עיי' הל' ת"ת לרבינו הזקן פ"א קו"א סק"א), והרי לכאורה כוונתו בהבאת מאמר זה אינה אלא כסיוס וראי' לתוכן ההלכה הקודמת שכתר תורה גדול משניהם (וראה בהל' ת"ת לרבינו הזקן רפ"ד שאכן הביאם בחדא מחתא) ומה ראה להפרידם. ומה עוד דהלא חזינן שהרמב"ם כאן נמנע מלפרש במה קודם ממזר ת"ח לכהן גדול ע"ה, ולא טרח להביא המתבאר במתני' דהוריות שם שהדבר אמור גבי דין קדימה בהשבת

הנהגות התורה, ולדוגמא: להיות נזהר במסחרי באבק השגת גבול ואבק גזילה וגניבה, בעוד שכל הגויים סביבי אינם שמים ליבם כלל להגבלות אלו?!

ובמקום להעמידו על חיוב וחומרת הדברים, וספק אם יושפע מכך, הרי אפשר לעורר אצלו הזיכרונות מאבות אבותיו שהיו עובדי ה' באמת, וממילא מתעורר בהכרה אשר אין מתאים לו להתנהג כשאר גויי הארץ אשר אבות אבותיהם היו מלסטמים את הבריות, שהרי הוא במצב של "קדוש יהיה", ו"מתאים" לו להתנהג בציווי התורה לעם קדוש.

פנינים

דרוש ואגדה

גרשון וקהת – סור מרע ועשה טוב

נשא את ראש בני גרשון גם הם נו' ונשאו את יריעות המשכן (ד, כב-כה)

יש לבאר עבודת בני גרשון ובני קהת בעבודת האדם לקונו:

בני גרשון נשאו את יריעות המשכן וכו', ובני קהת נשאו את כלי המשכן, הארון והשלחן וכו'. והנה, החילוק בין היריעות והכלים הוא, שהיריעות מקיפות ומגינות את המוקף מדברים המזיקים וכיו"ב, משא"כ הכלים, הרי יש לכל כלי פעולה מיוחדת במשכן, ועבודה שנעשית על ידו.

ובעבודת האדם, היריעות המגינים מדברים המזיקים מורים על העבודה ב"סור מרע", שבזה נזהר האדם מדברים האסורים עליו ומזיקים אותו, והכלים מורים על "עשה טוב", קיום מצוות ומעשים טובים וכיו"ב.

וזהו מה שבני גרשון נשאו את היריעות ובני קהת את כלי המשכן, כי "גרשון" הוא מלשון "גירושין" (לקו"ת פרשתנו כא, סע"א), שמורה על "סור מרע", ו"קהת" הוא מלשון "ולו יקהת עמים" (ויחי מט, י'), והיינו, אסיפת וקיבוץ ענינים טובים, ומורה על "עשה טוב".

וכמו אצל מלך בשר ודם, כשרוצים לתקן לו דירה, צריך "לפנות ההיכל מכל לכלוך וטינוף כו' ואחר כך לסדר שם כלים נאים" (לקו"ת בלק ע, ג), הרי כן הוא בעבודת זיכרון עולם הזה הגשמי והעלאתו להיות מכוון ומדורר לשכינה, שצריך "לפנות" את העולם "מכל לכלוך וטינוף", והוא על ידי עבודת "סור מרע", ואח"כ "לסדר שם כלים נאים", שהוא על ידי עבודת "עשה טוב".

וזהו מה שגרשון נולד לפני קהת, כי סידור ה"כלים נאים" אפשרי רק אחרי ניקוי ההיכל

מכל לכלוך, ולכן בתחילה צריכה להיות העבודה ב"סור מרע" ואחר כך "עשה טוב".

(נ"פ לקו"ת שיחות חייג עמ' 19)

נושאי המשכן גם במדבר

מבן שלשים שנה ומעלה נו' תפקוד אותם (ד, כב)

יש לבאר ההוראה מזה בעבודת האדם לקונו:

לפעמים עושה אדם חשבון צדק בנפשו, ומגיע למסקנא שהנהגתו עד עתה היתה בבחינת "מדבר" ח"ו, ויכול לבוא לידי יאוש, בחשבו לעצמו, איך יוכל לשנות הנהגתו שנהג בה כבר זמן רב?

ועל זה בא ההוראה מכתוב זה:

בני לוי לא עבדו את עבודת המשכן עד היותם בני "שלשים שנה ומעלה", ובכל זאת ניתן להם הכח שמאז והלאה ייפכו לנושאי המשכן, שעל ידי נשיאת המשכן במדבר "היו ממשיכים גילוי אלקות" (לקו"ת פרשתנו כב סע"ב) במקום של "מדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון שאין בו מים" (עקב ח, טו), והענן ה' הורג את הנחשים ועקרבים (ספרי בהעלותך י, לד), והפכו את המדבר למקום ישוב.

וכן הוא בכל אחד ואחד, שהרי "לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש... אשר נדבה רוחו אותו... להבדל לעמוד לפני ה' ולשרתו... יהי ה' חלקו ונחלתו... כמו שזכה לכהנים ללוים" (ל' הרמב"ם סוף הל' שמיטה ויובל), ואם כן, מבלי הבט על מצבו עד עכשיו, הנה באם יחליט שמכאן ולהבא יעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו, יותן לו הכח לטהר את עצמו מכל הענינים הבלתי רצויים שהיו בעבר בהיותו ב"מדבר", ולהמשיך "גילוי אלקות" בנפשו.

(נ"פ לקו"ת שיחות חייג עמ' 16 זאילך)